

U 67/2025 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om säkerhet, resiliens och hållbarhet i rymdverksamhet i unionen (rymdförordningen)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 25 juni 2025 till Europaparlamentets och rådets förordning om säkerhet, resiliens och hållbarhet i rymdverksamhet i unionen (COM(2025) 335 final) samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 4 december 2025

Näringsminister Sakari Puisto

Specialsakkunnig Heidi Pennanen

28.11.2025

**KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS
FÖRORDNING OM SÄKERHET, RESILIENS OCH HÅLLBARHET I
RYMDVERKSAMHET I UNIONEN**

1 Bakgrund

Kommissionen gav den 25 juni 2025 sitt förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om säkerhet, resiliens och hållbarhet i rymdverksamhet i unionen (COM(2025) 335 final, nedan *rymdförordningen*). Förslaget syftar till att upprätta en inre marknad för rymdtjänster och rymdbaserade data och uppnå en hög nivå av säkerhet, resiliens och miljömässig hållbarhet för rymdverksamhet genom harmoniserade regler om tekniska krav, godkännande, registrering och tillsyn.

Redan i kommissionens och EU:s utrikestjänsts gemensamma meddelande av den 10 mars 2023 om EU:s rymdstrategi för säkerhet och försvar (Space Strategy for Security and Defence, SSSD) nämndes att kommissionen överväger att lägga fram ett förslag till en EU-rymdlag. Om det meddelandet lämnades en USP-skrivelse om SSSD-strategin till riksdagen (USP 27/2023 rd).

Behandlingen av förslaget till rymdförordning inleddes i arbetsgruppen för rymden (*Working Party on Space, SWP*) i juli 2025. Kommissionen har redogjort för förslaget och konsekvensbedömningen och medlemsstaterna har ställt frågor om dessa. Enligt preliminära uppgifter strävar Danmark efter en lägesrapport under sin ordförandeperiod.

2 Förslagets syfte

Det allmänna målet med förslaget till rymdförordning är att stödja utvecklingen av och funktionen hos en inre marknad för rymdsektorn. Avsikten är att i förordningen harmonisera minimireglerna för säkerhet, resiliens och miljömässig hållbarhet samt medlemsstaternas regler för rymdförvaltningen med harmoniserade tillstånds- och tillsynsförfaranden som mål.

Kommissionen motiverar behovet av en gemensam EU-lagstiftning med en risk för fragmentering mellan nationella rymdlagar. I ingressen till förslaget beaktas att 13 medlemsstater har infört nationella rymdlagar för att uppfylla sina skyldigheter enligt internationell rätt, och fler håller på att utarbetas.

Enligt kommissionen kan skillnader i de nationella strategierna för att skydda rymdinfrastrukturens säkerhet, resiliens och miljömässiga hållbarhet hindra tillhandahållandet av rymdbaserade data och rymdtjänster i unionen, vilket påverkar konkurrenskraften för industrin i unionen och de gränsöverskridande värdekedjornas funktion. Syftet med EU:s rymdförordning är därmed att harmonisera regelverket. Enligt motiveringen syftar initiativet särskilt till att

- upprätta en unionsrättslig ram för tillhandahållande av rymdbaserade data och rymdtjänster av unionsrymdaktörer i syfte att främja innovation och skapa ett stabilt, förutsägbart och konkurrenskraftigt företagsklimat,

- förbättra säkerheten i rymdverksamheten genom att säkerställa att rymdföremål kan spåras ("trackability") och minska uppkomsten av rymdskrot,
- skapa en ram för riskbedömning som är anpassad efter rymdinfrastrukturens behov av cybersäkerhet och därigenom förbättra rymdverksamhetens resiliens, och
- skapa en gemensam metod för att beräkna den miljöpåverkan som rymdverksamheten har och därigenom förbättra rymdverksamhetens hållbarhet.

Genom sitt förslag strävar kommissionen efter en minimiharmonisering, dvs. harmoniserade krav på säkerhet, resiliens och miljömässig hållbarhet, medan andra godkännandekrav i samband med rymdverksamhet inte omfattas av EU-initiativet. Initiativet förväntas ge den rättssäkerhet som unionsrymdaktörerna behöver för att bedriva rymdverksamhet och förväntas dessutom främja rymdindustrins konkurrenskraft, samtidigt som det åtgärdar de risker som uppstår till följd av rymdverksamheten och skyddar den långsiktiga användningen av rymden.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Avdelning I i förslaget till förordning: allmänna bestämmelser (artiklarna 1–5)

Enligt artikel 1.1 fastställer förordningen regler för upprättandet av och funktionen hos den inre marknaden för rymdbaserade data och rymdtjänster. I enlighet med artikel 1.2 fastställs i förordningen harmoniserade regler om godkännande, registrering och tillsyn av rymdverksamhet (*space activities*) med avseende på frågor som rör säkerhet (*safety*), resiliens (*resilience*) och miljömässig hållbarhet (*environmental sustainability*) för aktörer som är etablerade i unionen och för tredjeländer och internationella organisationer som tillhandahåller rymdbaserade data eller rymdtjänster i unionen. Dessutom fastställs harmoniserade regler om trafikledning i omloppsbana genom tillhandahållande av kollisionssundvikande tjänster, om aspekter som rör styrning och efterlevnadskontroll samt om inrättande av ett unionsrymdmärke (*Union Space Label*) och åtgärder för kapacitetsuppbyggnad.

Enligt artikel 2 är förordningen tillämplig på rymdaktörer (*space operators*), leverantörer av kollisionssundvikande tjänster, primära leverantörer av rymdbaserade data och internationella organisationer. Förordningen kan gälla såväl statlig som icke-statlig rymdverksamhet samt ha konsekvenser för både den offentliga och den privata sektorns tillhandahållande av data. När det gäller tjänsterna för att undvika kollisioner är det också värt att beakta att förordningen i Finland gäller Meteorologiska institutet (Centrumet för rymdlägesbild) och Lantmäteriverket, som är med i EU SST (*European Space Surveillance and Tracking*)-verksamheten. Det är beaktansvärt att internationella organisationer hör till tillämpningsområdet bland annat med tanke på Europeiska rymdorganisationen (*ESA*) och Europeiska vädersatellitorganisationen (*EUMETSAT*). Finland är medlem i dessa internationella organisationer.

Enligt den föreslagna artikel 3 om fri rörlighet får medlemsstaterna inte, av skäl som rör säkerhet, resiliens och miljömässig hållbarhet i enlighet med förordningen, begränsa det tillhandahållande av rymdbaserade data och rymdtjänster i unionen som utförs av godkända aktörer som uppfyller de tekniska kraven i EU:s rymdförordning. Trots vad som sägs ovan får medlemsstaterna, när det gäller rymdverksamhet eller uppskjutningar som utförs på medlemsstatens territorium, införa strängare krav när de utfärdar godkännande för verksamheten, i den mån sådana krav objektivt sett är nödvändiga för att skydda säkerheten, resiliensen eller den miljömässiga hållbarheten hos respektive verksamhet eller uppskjutning som kräver godkännande på deras territorier.

Artikel 4 är en bestämmelse om nationell säkerhet, enligt vilken rymdförordningen inte ska påverka medlemsstaternas ansvar för att skydda den nationella säkerheten och andra väsentliga statliga funktioner.

I artikel 5 anges de centrala definitionerna i förordningen. Artikeln omfattar 75 punkter, bl.a. definitionen av rymdbaserade data, som avser data som tas emot från yttre rymden, inklusive men inte begränsat till avlyssningsdata, lokaliseringsdata, överföringsdata i en signal som genereras av ett rymdföremål, eller observationsdata, och som härrör från jorden, en himlakropp, ett rymdföremål eller från yttre rymden. Med *rymdtjänster* avses drift och kontroll av ett rymdföremål, tillhandahållande av uppskjutningstjänster samt tillhandahållande av tjänster för drift och underhåll av rymdbaser, alla tjänster som tillhandahålls av en primär leverantör av rymdbaserade data, verksamhet och tjänster som utförs i rymden samt kollisionsundvikande tjänster.

Avdelning II i förslaget till förordning: godkännande och registrering för rymdverksamhet

Kapitel I i avdelning II gäller godkännande för unionsrymdaktörer (*Union space operators*). Enligt förslaget får dessa inte tillhandahålla rymdtjänster såvida de inte i en medlemsstat har erhållit ett godkännande att bedriva rymdverksamhet som visar att kraven i förordningen är uppfyllda. Medlemsstaterna ska erkänna de godkännanden som utfärdats av en annan medlemsstat.

Enligt förslaget ska de nationella behöriga myndigheterna utfärda godkännandena för sina respektive aktörer och anmäla dem till EU:s rymdprogrambyrå (EUSPA), som ska registrera dem i unionsregistret över rymdföremål (Urso). Kommissionen ska ansvara för godkännandet av driften av unionsägda tillgångar, för vilket EUSPA ska utföra en teknisk bedömning. Också tredjelandssaktörer och internationella organisationer som har ett godkännande för den inre marknaden ska registreras i Urso. Beslut om deras registrering i Urso ska fattas av kommissionen, vid behov med bistånd av EUSPA.

Registrering i Urso och ett e-certifikat som intygar registreringen (e-certificate) är en förutsättning för att rymdtjänster och rymdbaserade data ska kunna tillhandahållas i EU. Unionsrymdaktörer som avser att förlita sig på rymdtjänster som tillhandahålls av en rymdaktör eller internationell organisation från ett tredjeland ska visa att den aktören eller organisationen är registrerad i Urso.

Förslaget innehåller också bestämmelser om förenklade förfaranden (*Light regimes*), dvs. upphävande av eller begränsning av partiella godkännandekrav, t.ex. för forsknings- och utbildningsinstitutioner eller rymdaktörer som utför forskningsrymduppdrag (se t.ex. artikel 10, artikel 62).

Avdelning III i förslaget till förordning: styrningsaspekter

Avdelningen innehåller bestämmelser om hur godkännande- och tillsynsförfarandena ska organiseras, dels i fråga om de behöriga nationella myndigheterna och de tekniska organ som de anlitar, dels i fråga om kommissionen och EUSPA på unionsnivå.

De nationella behöriga myndigheterna ska ha tillsynsbefogenheter och korrigerande befogenheter. Medlemsstaterna ska utse och underrätta kommissionen om den myndighet som ansvarar för de tekniska bedömningarna av kraven på säkerhet och miljömässig hållbarhet enligt förslaget till rymdförordning. Även ESA eller EUSPA kan anlitas som tekniskt organ. Enligt

förordningen är expertbedömningar som utförs av det tekniska organet beslut som kan överklagas och den nationella tillståndsmyndigheten ska beakta bedömningarna i sin tillståndsprovning. I fråga om de tekniska bedömningsåtgärder som gäller resiliensen ska medlemsstaterna, för att en hög nivå av cybersäkerhet ska kunna garanteras överallt i unionen, anlita de nationella behöriga myndigheter som anges i artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2555 (*NIS2-direktivet*). I Finland gäller det Transport- och kommunikationsverket.

Enligt förslaget ökar kommissionens befogenheter avsevärt bland annat i och med att den får beslutandemakt och tillsynsmakt, inbegripet rätt att utdöma böter eller vite för aktörer som driver EU-ägda tillgångar samt aktörer i tredje land och internationella organisationer. EUSPA kommer att tilldelas nya uppgifter, bl.a. att bistå kommissionen vid beslutsfattande och övervakningsåtgärder samt Urso-registreringar i enlighet med kommissionens beslut. EUSPA ska upprätta och förvalta de databaser som behövs, såsom Urso och unionsdatabasen med kontaktlistor för varningar om händelser av stort intresse, och utfärda e-certifikat till aktörer som är godkända för den inre marknaden. Dessutom kommer EUSPA att inrätta en tillsynsnämnd och en överklagandenämnd för att skydda rätten till försvar mot EUSPA:s beslut.

Avdelning IV i förslaget till förordning: tekniska regler

Säkerhet (*safety*)

I 1 kap. i avdelningen föreslås regler för säkerhet och hållbarhet i rymden, som omfattar bäraketer och rymdfarkoster. När det gäller bäraketer fastställs skyldigheter att bl.a. samordna med myndigheter och leverantörer av trafiktjänster samt att använda flygsäkerhetssystem och åtgärder för att minska uppkomsten av rymdskrot. Enligt förslaget ska det genom kommissionens genomförandeakter bl.a. tas fram en beräkningsmetod för att undvika kollisioner under uppskjutning, en metod för att beräkna olycksrisker vid uppskjutning och återinträde och för att fastställa tröskelvärden för olycksrisker. Genom kommissionens genomförandeakter ska det också införas åtgärder för begränsning av rymdskrot, tröskelvärden och tillhörande beräkningsmetoder.

Säkerhetskraven för rymdfarkostoperatörer omfattar bl.a. att se till att rymdfarkoster har tekniska medel som möjliggör spårbarhet och en exakt bestämning av läget i omloppsbanan, samt att använda rymdtjänster för att fastställa läget i omloppsbanan och undvika kollisioner (EU SST). Rymdfarkostens manövrerbarhet ska säkerställas för omloppsbanor med ett apogeum på över 400 km. Före uppskjutningen ska rymdfarkostoperatörer analysera valet av omloppsbanan och ange skälen för detta val. Kommissionen ska genom genomförandeakter utveckla särskilda metoder för beräkning av överbelastning i omloppsbanan och metoder för att beräkna valet av omloppsbanan.

Resiliens (*resilience*)

Kraven på rymdinfrastrukturens resiliens omfattar bl.a. att unionsaktörerna ska utföra riskbedömningar, identifiera sårbarheter, vidta avhjälpande åtgärder och anpassa riskscenarierna till särdragen hos varje rymduppdrag. Rymdaktörerna bör också fastställa och upprätthålla övergripande strategier för hantering av informationssäkerhet, samt säkerställa strikta åtkomstkontrollrättigheter och ett fysiskt skydd av rymdtillgångar. Ytterligare regler fastställs om upptäckt och övervakning av incidenter, genomförande av kryptering, säkerhetskopieringsprotokoll, utarbetande av övergripande riktlinjer för driftskontinuitet samt svars- och återhämtningsplaner. Dessutom omfattar kraven bl.a. rapportering av störningar.

Enligt förslaget ska det inrättas ett unionsnätverk för rymdresiliens (EUSRN), som ska underlätta samarbetet mellan kommissionen, EUSPA och de nationella behöriga myndigheterna när det gäller övervakningen och hanteringen av betydande cyberincidenter samt anpassningen av resiliensåtgärder till unionens övriga cybersäkerhetsramar.

Miljömässig hållbarhet (*Environmental sustainability*)

Enligt förslaget ska unionsaktörerna beräkna miljöavtrycket för den rymdverksamhet de utför och få de uppgifter som krävs av deras leverantörer för detta ändamål. Ansökan om godkännande ska åtföljas av en miljöavtrycksdeklaration, som bl.a. ska innehålla ett miljöavtryckscertifikat från ett tekniskt organ i enlighet med förordningen och en miljöavtrycksstudie som stöder resultatet i deklarationen. Små företag samt forsknings- och utbildningsinstitutioner är undantagna från vissa krav till och med den 31 december 2031. Sökande ska överföra miljöavtrycksrelaterade datauppsättningar till en databas med miljöavtrycksrelaterade uppgifter. Kommissionen ska utfärda ett mottagningsbevis till de sökande. Kommissionen ska enbart använda datauppsättningarna som underlag för beslutsfattande, för att tillhandahålla uppdateringar av regelverket och för att skapa härledda datauppsättningar.

Avdelning V i förslaget till förordning: beslut om likvärdighet, internationella avtal och regler för internationella organisationer

Urso, som förvaltas av EUSPA, visar vilka tredjeländer eller aktörer och internationella organisationer från tredjeländer som har godkänts för den inre marknaden. Beslut om dessa fattas av kommissionen antingen på grundval av en EU-process där tredjelandsaktörerna visar att de uppfyller kraven enligt EU-förordningen eller på grundval av ett beslut om likvärdighet (artikel 105). I beslutet om likvärdighet konstaterar kommissionen att den rättsliga och tillsynsmässiga ramen i ett tredjeland säkerställer att tredjelandsrymdaktörer som är etablerade i det tredjelandet uppfyller rättsligt bindande krav som är likvärdiga med kraven i förordningen och är föremål för effektiv tillsyn och efterlevnadskontroll i det tredjelandet. Dessutom kan unionen ingå internationella avtal med tredjeländer om bl.a. ömsesidigt erkännande av regler om frågor som omfattas av förordningen (artikel 106). Urso-registrering av en internationell organisation (artikel 18) är bunden till att organisationen har ingått ett avtal med unionen (artikel 17) och ESA med unionen (artikel 108).

Avdelning VI i förslaget till förordning: stödåtgärder

Stödåtgärderna i förslaget omfattar kapacitetsuppbyggnad (*capacity building*) och införandet av ett unionsrymdmärke. Rymdaktörerna, godkännandemyndigheterna och de tekniska organ som de anlitar ska få stöd bl.a. genom kommissionens vägledande material. Till det tekniska stödet hör att kommissionen ska underlätta inrättandet av ett system för sammanställning och utbyte av information. Kommissionen ska också stödja kapacitetsuppbyggnaden genom att samfinansiera gemensamma forsknings- och utvecklingsprojekt så att det blir möjligt för industrin att använda tekniska lösningar som underlättar efterlevnaden av kraven i förordningen, bl.a. genom utveckling av krypteringsteknik och krypteringsprotokoll, säkerhetssystem ombord och teknik för verksamhet och tjänster som utförs i rymden. Kommissionen ska också bl.a. finansiera utarbetandet av standarder för bäraknetneutraliserare.

Enligt förslaget ska kommissionen också utveckla en ram för ett unionsrymdmärke. Unionsrymdmärket ska tilldelas rymdaktörer som frivilligt avser att uppfylla krav på säkerhet, resiliens och miljömässig hållbarhet som är högre än de som fastställs i förordningen. Det är svårt att bedöma de potentiella för- och nackdelarna med rymdmärket, eftersom förslaget utgår

från att ett rymdmärkningssystem är något som kommissionen ska utveckla. Det är oklart för vilka ändamål rymdmärket ska användas eller vad som kan uppnås med det. Det kan dock antas att det är stora eller etablerade aktörer som redan uppfyller liknande krav som anges i EU:s rymdförordning och/eller är vana vid och har resurser för motsvarande processer som kan få en fördel av att erhålla ett rymdmärke.

Avdelning VII i förslaget till förordning: övergångs- och slutbestämmelser

Enligt artikel 119 i förslaget ska rymdförordningen tillämpas från och med den 1 januari 2030. Förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. Avdelning VII i förslaget innehåller också förfarandebestämmelser om delegering av befogenheter och tilldelning av genomförandebefogenheter.

Dessutom innehåller förslaget till förordning tio bilagor.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitetsprincipen och subsidiaritetsprincipen

4.1 Rättslig grund

Som rättslig grund föreslår kommissionen artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*FEUF-fördraget*). Artikel 114 gäller tillnärmning av sådana lagar och andra författningar i medlemsstaterna som inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Med stöd av den rättsliga grunden ska Europaparlamentet och rådet följa det ordinarie lagstiftningsförfarande och fatta beslut med kvalificerad majoritet.

I sin motivering anser kommissionen att artikel 189 i EUF-fördraget, även om den specifikt föreskriver en rättslig grund för åtgärder som rör rymdpolitiken, inte kan användas som rättslig grund för detta initiativ. Enligt motiveringen omfattar artikel 189 i EUF-fördraget endast åtgärder som främjar gemensamma initiativ, stöder forskning och teknisk utveckling eller samordnar insatser för utforskning och utnyttjande av rymden, och den utesluter all harmonisering av medlemsstaternas lagar och andra författningar. Kommissionen anser dock i enlighet med etablerad rättspraxis att artikel 114 i EUF-fördraget kan användas som rättslig grund för upprättandet av och funktionen hos den inre marknaden för rymdtjänster och rymdbaserade data, med hänvisning till följande två rättsfall.¹

Enligt kommissionen kan medlemsstaternas olika tillvägagångssätt göra det svårare för rymdaktörer att bedriva rymdverksamhet, särskilt när det gäller att utföra gränsöverskridande verksamhet som kräver att de erhåller flera olika godkännanden från flera medlemsstater.

Statsrådet noterar att EU-domstolen i sin praxis har ansett att en rättsakt kan godkännas med stöd av artikel 114 i EUF-fördraget endast om det av rättsakten objektivt och faktiskt framgår att den syftar till att förbättra villkoren för upprättandet av den inre marknaden och dess funktion. Om detta villkor är uppfyllt ger artikel 114 i EUF-fördraget unionslagstiftaren ett stort utrymme för egen bedömning när det gäller valet av behövliga tillnärmnings- och harmoniseringsåtgärder. Även andra åtgärder än harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning kan ingå i dem. EU-domstolen har vidare ansett att det inte är tillräckligt att enbart

¹ Dom 5.10.2000, Tyskland mot Europaparlamentet och rådet, C-376/98, ECLI:EU:C:2000:544. Målet gällde den rättsliga grunden för direktiv 98/43/EG om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror. Dom 12.12.2006, Tyskland mot Europaparlamentet och rådet, C-380/03, ECLI:EU:C:2000:772. Målet gällde proportionalitetsprincipen och talan om ogiltigförklaring av artiklarna 3 och 4 i direktiv 2003/33/EG om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror.

konstatera att det finns skillnader mellan de nationella bestämmelserna för att motivera valet av artikel 114 i EUF-fördraget. Den bestämmelsen förutsätter att det finns skillnader mellan medlemsstaternas lagar och andra författningar som kan utgöra hinder för de grundläggande friheterna och på så sätt ha direkt betydelse för den inre marknadens funktion.

Statsrådet bedömde mot bakgrund av innehållet i förslaget till rättsakt att förslaget till rymdförordning direkt och i huvudsak gäller verksamhet i rymden eller tillgång till rymden och endast indirekt och delvis verksamhet på EU:s inre marknad.

Statsrådet hänvisar dessutom till harmoniseringsförbudet i artikel 189.2 i FEUF-fördraget, som gäller rymdsektorn, och uppmärksammar att det också i EU-domstolens rättspraxis ingår ett konstaterat förbud (mål C376/98 se fotnot 1) att använda andra artiklar i EU-fördragen för att kringgå bestämmelser i fördragen som förbjuder eller begränsar harmonisering av lagstiftningar. Även artikel 4.3 i FEUF-fördraget ska beaktas som en bestämmelse som begränsar unionens befogenheter. När det gäller forskning, teknisk utveckling och rymden ska unionen enligt FEUF-fördraget ha befogenhet att vidta åtgärder, bl.a. att besluta om och genomföra program, men utövandet av denna befogenhet får inte leda till att medlemsstaterna hindras från att utöva sina befogenheter.

Statsrådet fäster uppmärksamhet också vid att NIS2-direktivet och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU 2022/2557 om kritiska entiteters motståndskraft (CER-direktivet) har antagits med stöd av artikel 114 i FEUF-fördraget. I båda direktiven är det som sägs om rymdsektorn emellertid begränsat till markbaserad infrastruktur, medan rymdförordningen är koncentrerad på rymdbaserad infrastruktur som omfattas av staternas internationella rättsliga ansvar. I samband med det nationella genomförandet av CER-direktivet fäste man i förarbetena uppmärksamhet vid EU:s begränsade befogenheter i rymdfrågor (artiklarna 4 och 189 i FUF-fördraget), vilket påverkar CER-regleringens räckvidd när det gäller rymdsektorn (RP 205/2024 rd, s. 69).

Med stöd av det ovanstående anser statsrådet att lämpligheten i den föreslagna rättsliga grunden för rymdförordningen inte kan betraktas som klar. Statsrådet anser att det är viktigt att kommissionen kommer med ytterligare redogörelser och motiveringar för att den rättsliga grundens lämplighet och tillräcklighet ska kunna utredas vidare i den fortsatta beredningen. I likhet med Finland har också andra medlemsstater haft farhågor och frågor kring den rättsliga grunden både före och efter att förslaget till rymdförordning lades fram.

4.2 Förhållande till subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anser att målen med förordningen, dvs. att upprätta en inre marknad för rymdsektorn genom harmoniserade gemensamma bestämmelser som är avsedda att åtgärda centrala risker för rymdinfrastrukturen och rymdtjänsterna och därmed garantera säkerhet, resiliens och miljömässig hållbarhet i rymdverksamhet, inte kan uppnås i tillräckligt hög grad av medlemsstaterna utan snarare på grund av omfattningen eller effekterna på ett bättre sätt kan uppnås på unionsnivå. I detta syfte anser kommissionen att unionen får anta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EUF). Enligt kommissionen är förslaget också förenligt med proportionalitetsprincipen enligt samma artikel, eftersom förslaget inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

Statsrådet instämmer i sin bedömning i kommissionens motivering till förenligheten med subsidiaritetsprincipen, men förutsätter att rättsakten till sitt innehåll ska motsvara förslagets huvudsakliga syfte att trygga och förbättra verksamheten på den inre marknaden. Statsrådet bedömer förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen närmare i den fortsatta beredningen.

I fråga om subsidiaritetsprincipen fäster statsrådet uppmärksamhet vid de föreslagna åtgärdernas omfattning och deras lämplighet för att nå det mål som gäller upprättandet av den inre marknaden och säkerställandet av dess funktion. Statsrådet konstaterar att regleringen inte får orsaka olägenheter som uppenbart inte står i proportion till de mål som eftersträvas.

Medan artikel 114 i FEUF-fördraget tydligt anger målet att upprätta den inre marknaden och säkerställa dess funktion, fastställer FEUF-fördraget inget mål, ingen skyldighet och ingen rätt för EU-lagstiftarna att ingripa i medlemsstaternas fullgörande av sina skyldigheter enligt FN:s rymdkonventioner.

Statsrådet anser att det är viktigt att de föreslagna åtgärdernas inverkan på den inre marknadens funktion och konkurrenskraft utreds ytterligare i den fortsatta beredningen av förordningen. Med tanke på proportionalitetsprincipen är det viktigt att få belägg för påstådda störningar eller hinder för den inre marknadens funktion och om hur förordningen lämpar sig för att förbättra den inre marknadens funktion.

4.3 Delegering av befogenheter och tilldelning av genomförandebefogenheter

Det föreslås att befogenheter att anta delegerade akter och genomförandakter i ett flertal ärenden delegeras till kommissionen. Enligt förslaget delegeras till kommissionen befogenhet att anta delegerade akter som gäller exempelvis grunderna för, beloppen av och indrivning av böter och vite som kommissionen påfört. Ett flertal genomförandakter som ingår i förslaget gäller av vilka aktörer rymdtjänster eller rymddata kan skaffas.

Enligt undantagsbestämmelsen i förslaget (artikel 19) kan en medlemsstat under vissa förutsättningar be kommissionen godkänna en sådan tredjelandssaktör som är utövare av uppskjutningar som inte uppfyller alla villkor i akten registreras i Urso. Skyldigheten att visa att villkoren för undantagsbeslut uppfylls vilar på medlemsstaten och om villkoren uppfylls kan kommissionen bevilja undantagsbeslut genom en genomförandakt. Dessutom kan medlemsstaten begära att kommissionen tillåter ett offentligt samfund i tredjeland att tillhandahålla rymdtjänster eller rymdbaserade data i unionen (artikel 20). Beslutet föreslås bli godkänt som genomförandakt. Enligt nödlägesklausulen (artikel 21) i förslaget kan kommissionen dessutom som undantag tillåta att en rymdtjänst eller rymddata utanför Urso används på grund av ett nödläge eller en kris som uppkommit i en medlemsstat eller på grund av en sådan farlig situation eller ett angrepp som orsakar störningar som påverkar flera medlemsstater eller unionsorgan. I enlighet med detta ska kommissionen omedelbart anta tillämpliga genomförandakter när detta behövs i ändamålsenligt motiverade ytterst brådskande fall. Också t.ex. beslut om likvärdighet som gäller tredjeländer föreslås bli antagna med genomförandakter (artikel 105).

Det har föreslagits att delegerade akter eller genomförandakter antas i stor omfattning också i avdelningen för tekniska bestämmelser (avdelning IV): Några exempel när det gäller säkerheten är bland annat beräkningsmetoderna vid val av omloppsbana samt uppskjutning, kollisioner i omloppsbanan, återkomst till jorden och riskscenarier som gäller personsador inklusive beräkningssätt samt regler som meddelas separat om tröskelvärden för olycksfallsrisk. I fråga om resiliensen har det föreslagits att kommissionen delegeras befogenhet att anta delegerade akter bland annat för kontroll av uppfyllelsen av kraven i bilagorna till förordningen och anpassning av kraven till utvecklingen inom vetenskap och teknik utifrån bästa tillgängliga teknik. Dessutom kan som exempel på resiliens nämnas också komplettering med delegerade akter av de krav som gäller krypteringsprodukter med anknytande hanteringsprodukter eller hanteringstjänster och säkerhetskopiering samt grunderna för allvarlig operativ störning och väsentlighetsgränserna i tjänster som tillhandahålls av rymdverksamhetsaktörer i unionen. Inom

miljömässig hållbarhet ska kommissionen med genomförandeakter precisera t.ex. regler som innehåller en särskild metod för beräkning och verifiering av rymdverksamhetens miljöavtryck.

De delegeringar av befogenheter som ingår i förslaget försämrar förutsägbarheten i regleringen och försvårar konsekvensbedömningarna samt beredskapen inför konsekvenserna. Akter på lägre nivå som antagits med stöd av delegering av befogenheter berörs också av frågan om deras konkurrerande ställning eller överlappning med allmänt godtagna internationella anvisningar och standarder eller andra instrument.

Statsrådet förhåller sig avvaktande till behovet av det slag av delegering av befogenheter som föreslås och bedömer omfattningen och lämpligheten av de delegerade befogenheter som föreslås för kommissionen när förhandlingarna framskrider.

5 Förslagets konsekvenser

Kommissionen har gjort en separat konsekvensbedömning (SWD(2025) 335 final), som offentliggjordes i samband med förslaget till förordning. De nationella konsekvenserna av förslaget har preliminärt bedömts på grundval av kommissionens konsekvensbedömning och samråd med intressentgrupper.

5.1 Ekonomiska konsekvenser

Kommissionen poängterar att genomförandet av ett regelverk för rymdsektorn medför flera kostnader både för den offentliga och den privata sektorn. Enligt kommissionens bedömning skulle medlemsstaternas regler endast kräva mindre justeringar, vilket leder till en minimal administrativ börda (1–2 heltidsekvivalenter), och inom den privata sektorn varierar kostnaderna beroende på företaget. Kommissionen uppskattar att satellitoperatörer kan drabbas av en ökning på upp till 10 procent av tillverkningskostnaderna för satellitplattformar, beroende på rymduppdragets krav. Även leverantörer av uppskjutningstjänster kommer att ådra sig ytterligare kostnader. Exempelvis riskhanteringskostnaderna för företag uppskattas till 10 procent av deras it-budgetar, och godkännandekraven kommer att kosta cirka 100 000 euro per produktionslinje. Genomförandet av reglerna för produktkategoriers miljöavtryck (PEFCR-reglerna) kommer enligt kommissionens bedömning att kosta 4 000–8 000 euro.

Trots dessa kostnader förväntar sig kommissionen dock att en förenkling av regleringen kommer att medföra betydande fördelar, åtminstone bland annat att företagen får en global konkurrensfördel och gynnas av höga cybersäkerhetsstandarder som minskar de cyberrelaterade riskerna, vilket gör att tillverkarna potentiellt kan spara 320 miljoner euro per år. På lång sikt förväntas EU:s föreslagna rymdförordning stödja unionens rymdindustri (som beräknas utgöra 20 procent av en marknad med ett förväntat värde på 700 miljarder euro fram till 2031), samtidigt som den främjar framväxten av nya affärssegment, såsom ett aktivt avlägsnande av skrot, underhåll, montering och tillverkning i omloppsbanan samt krypteringsteknik.

Den föreslagna rymdförordningen ökar arbetsuppgifterna för unionen, kommissionen och EUSPA samt för medlemsstaterna, de nationella godkännande- och tillsynsmyndigheterna och de tekniska organ som de anlitar, vilket bedöms innebära kostnader för de offentliga finanserna. Det är värt att notera att medlemsstaternas internationella rättsliga skyldigheter kvarstår, och att det tillkommer en ny nivå för att säkerställa att rymdverksamhet och internationellt samarbete i samband med den också uppfyller kraven i EU:s rymdförordning i enlighet med de processer som förordningen kräver. Med tanke på de överlappande kraven bör man därför också vara beredd på en ökning av kostnaderna och den administrativa bördan. Kostnaderna kan öka både på nationell nivå och på EU-nivå. Exempelvis EUSPA:s uppgiftsområde utvidgas betydligt i

och med rymdförordningen och det är inte garanterat att de nya arbetsuppgifterna kan finansieras genom godkännandavgifter eller det planerade systemet med registreringsavgifter.

Sett utifrån de ekonomiska konsekvenserna är det också beaktansvärt att staterna enligt internationell rätt är skadeståndsrättsligt ansvariga för skador som genom rymdverksamheten orsakas tredje part. Fastställandet av de tekniska kraven och riskgränserna inom rymdverksamheten är en del av riskhanteringen. Rymdförordningen strävar efter att harmonisera sådana regler, vilket innebär att staternas förmåga att bära riskerna förenhetligas. Det är värt att beakta att de ekonomiska skadorna inom rymdverksamheten även med harmonisering på EU-nivå med stöd av internationell rätt fortfarande ska bäras av staten. Det har inte inom EU skapats mekanismer, med stöd av vilka EU skulle kunna kompensera för eller bära sådana ekonomiska skador. Europeiska unionen har t.ex. inte meddelat att den godkänner rättigheterna och skyldigheterna enligt konventionen om internationellt ansvar för skador som orsakas av rymdföremål (FördrS 8 och 9/1997) med stöd av artikel 22.1 i konventionen.

Enligt rymdstrategin 2030 finns det cirka 200 företag i Finland som verkar inom rymdsektorn, och majoriteten av dem utnyttjar rymdbaserade tjänster i sin egen affärsverksamhet. De företag som koncentrerat sig på rymdverksamhet och på produktionen av rymdtjänster har samlat in privat finansiering upp till sammanlagt 282 miljoner euro, varav cirka 250 miljoner euro kommer från andra länder. År 2022 samlade finländska tillväxtföretag inom rymdsektorn in 119 miljoner euro i privat finansiering, vilket är det fjärde största beloppet i hela Europa. Rymdsektorn växer alltså kraftigt och attraherar utländska investeringar till Finland.²

Bakom utvecklingen och framgångarna inom rymdsektorn står privata företag som har vuxit inom ett gynnsamt regelverk som omfattas av nationell behörighet. Den nya lagstiftningsnivån och dess processer bedöms också innebära administrativ börda för aktörerna. Eventuella ökade avgifter för godkännande eller registrering kommer att ha relevans för marknadstillträdet, särskilt på området ”nya rymden” (uppstarts företag och små och medelstora företag). Dessutom kan kostnaderna inom rymdsektorn också öka om partner från tredjeländer eller internationella organisationer inkluderar de kostnader som uppstått för EU:s krav i priserna på tjänster och data som de tillhandahåller i EU. Risken för eventuella motreaktioner ska också beaktas som en ekonomisk konsekvens, om tredjeländer i likhet med EU inför en tröskel för aktörer som vill komma in på deras marknader för att tillhandahålla rymdtjänster. Då påverkar förordningen inte bara tillträdet till den inre marknaden och importen inom rymdsektorn, utan också exporten. En annan fråga är hur attraktivt och säkert det anses bli att etablera sig eller investera i EU om EU-lagstiftningen skapar osäkerheter i det internationella samarbetet och i de globala leverans- och tjänstekedjorna när det inte går att förutse om tredjeländer eller internationella organisationer kommer att kunna ansöka om registrering i eller hållas kvar i Urso.

5.2 Sociala konsekvenser

Kommissionen konstaterar att förordningen skulle skydda allmänhetens tillgång till rymdbaserade tjänster, öka förtroendet för och förlitandet på rymdsystemtjänster och rymdbaserade data samt förbättra styrningen genom harmoniserade godkännandevillkor. Dessutom skulle den också skydda astronomer och ursprungsbefolkningar genom att minska ljusföroreningarna och bidra till innovationen, tillväxten och konkurrenskraften inom rymdsektorn.

² https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/166042/VN_2025_6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Det är värt att notera att eftersom rymdförordningen fastställer en tröskel för hur och på vilka villkor rymdtjänster och rymdbaserade data kan tillhandahållas aktörer som är etablerade i unionen kommer allmänhetens tillgång till tjänsterna inte att tryggas, utan kan snarare försvåras. Det behövs också mer konkreta belägg för kommissionens bedömning att förordningen främjar innovation, tillväxt och konkurrenskraft inom rymdsektorn.

5.3 Miljökonsekvenser

Kommissionen bedömer att förordningen har en positiv miljöpåverkan på grund av de obligatoriska kraven för avlägsnandet av satelliter från omloppsbanan och en gemensam livscykelanalys, och anser att kravet på godkännande också bidrar till att underlätta tillgången till hållbar finansiering för unionens rymdindustri.

Målet att skapa verktyg för miljömässig hållbarhet och miljökonsekvensbedömningar samt instrument för hållbar finansiering och innovationer för hållbar rymdverksamhet kan anses vara värt att understödja. Frågan är dock om förordningen uppfyller dessa mål eller om den är ett ändamålsenligt sätt att främja dem.

5.4 Konsekvenser för den nationella lagstiftningen

Bestämmelser om rymdverksamhet finns i lagen om rymdverksamhet (63/2018) och i arbets- och näringsministeriets förordning om rymdverksamhet (74/2018). De har stiftats för att säkerställa att Finland fullgör sina skyldigheter enligt FN:s rymdkonventioner och för att hantera de risker som är förknippade med dessa skyldigheter. Lagen om rymdverksamhet innehåller också bestämmelser om satellitbaserad fjärranalys som syftar till att noggrant hantera de risker för den nationella eller internationella säkerheten (security) som kan vara förknippade med rymdbaserade data. Bestämmelser om marksegmentet inom rymdsektorn finns i lagen om markstationer och vissa radaranläggningar (96/2023, *markstationslagen*). Reglering av rymdsektorn på EU-nivå ingår i de horisontala NIS2- och CER-direktiven, som har genomförts i nationell lagstiftning i synnerhet med cybersäkerhetslagen (124/2025) och lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft (310/2025).

Enligt den nuvarande bedömningen leder förordningen till ett behov av att ändra Finlands lagstiftning så att den är förenlig med förordningen med hänsyn till att EU-rätten innebär vissa skyldigheter för medlemsstaterna i avseenden där statens intressen ska tryggas också med beaktande av internationell rätt. Man bör se till efterlevnaden av å ena sidan kraven på EU-nivå i enlighet med de förfaranden eller processer som fastställs i förslaget till rymdförordning, och å andra sidan av andra processer på nationell nivå och på FN-nivå som syftar till att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med internationell rätt och med kontroll över riskerna i samband med internationella rättsliga skyldigheter.

5.5 Konsekvenser för myndigheterna

Förslaget till förordning har konsekvenser för myndigheternas verksamhet. Förslaget till förordning innebär nya uppgifter för den nationella behöriga myndighet som ska utses och för de tekniska organ som eventuellt utses separat.

Med stöd av cybersäkerhetslagen som anknyter till NIS2-direktivet och lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft som anknyter till CER-direktivet har tillsynsmyndighetens uppgifter i fråga om rymdsektorn anvisats Transport- och kommunikationsverket. Transport- och kommunikationsverket är för närvarande tillståndsmyndighet också i fråga om tillstånd för markstationsverksamhet och radiotillstånd.

Rymdbaserade tjänster och rymdbaserade data stöder olika sektorer och verksamheter i samhället, och förslaget konsekvenser för tillgången till sådana tjänster eller data bör beaktas också med tanke på myndighetsverksamheten. Förslaget till förordning kan också påverka myndigheternas verksamhet som rymdaktörer, eftersom förordningen också omfattar statlig rymdverksamhet, med undantag för verksamhet som bedrivs enbart för försvarsändamål eller för ändamål inom nationell säkerhet. Förslaget kan ha konsekvenser också för Meteorologiska institutet och Lantmäteriverket t.ex. genom markbunden infrastruktur som är väsentlig för deras EU SST-verksamhet eller rymdsektorn.

6 Förslagets förhållande till grundlagen och till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

Näringsfrihet

I grundlagens 18 § föreskrivs det om näringsfrihet och rätt till arbete. Enligt 1 mom. i den paragrafen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. I rymdförordningen fastställs skyldigheter genom vilka näringsfriheten begränsas genom krav på tillstånd. I finsk lagstiftning finns bestämmelser för rymdsektorn med stöd av vilka vissa verksamheter kräver tillstånd (tillstånd för rymdverksamhet, satellitbaserad fjärranalys, markstations- och radarverksamhet samt radiotillstånd inom frekvensförvaltningen). Förslaget till rymdförordning går dock längre än de begränsningar som följer av tillståndsplikten, eftersom det begränsar också vilken tjänst eller vilka data som kan användas i EU. Detta innebär t.ex. begränsningar av tillgången till rymden, vilket är en förutsättning för att näringsidkaren själv ska kunna tillhandahålla en tjänst eller data med sin egen rymdinfrastruktur. Samtidigt innebär detta också begränsningar för näringsverksamhet som gäller dataförädling, eftersom rymdförordningen begränsar vilka rymddata som kan användas i unionen. Statsrådet anser att det är viktigt att man i den fortsatta beredningen bedömer hur nödvändiga och proportionerliga sådana begränsningar är och får information om hur begränsningar av tillgången till rymdtjänster och rymdbaserade data bidrar till den inre marknadens funktion.

Skydd för privatlivet

Förslaget till rymdförordning innehåller bestämmelser om tillsynsuppgifter och tillsynsbefogenheter på både medlemsstatsnivå och EU-nivå, inklusive inspektionsrättigheter. I Finland tryggar lagen om rymdverksamhet och markstationslagen myndigheternas rätt att utföra eller låta utföra inspektioner som behövs för lagstadgad tillsyn och att få den information som behövs för skötseln av tillstånds- eller tillsynsuppgifter. Kraven på skydd för privatlivet enligt grundlagens 10 § bör beaktas i fråga om de tillsynsåtgärder som föreskrivs i rymdförordningen, inklusive kommissionens och EUSPA:s inspektionsrättigheter, begäranden om information och utredningsbefogenheter, vilka också inbegriper befogenhet att begära in uppgifter om tele- och datatrafik. Enligt förslaget ska tillsynsbefogenheterna vara omfattande och under den fortsatta beredningen finns det orsak att bedöma om sådana rättigheter att ingripa är nödvändiga och proportionella. Den föreslagna regleringen om informationsutbyte bör vara noggrannare avgränsad också med tanke på att uppgifterna eventuellt kan vara sekretessbelagda eller känsliga samt att skyddet för konfidentiell kommunikation ska innefatta också hänsyn till dataskyddet. Utöver sekretessplikten enligt artikel 115 i förslaget ska det också säkerställas att aktörerna lämnar ut och får uppgifter endast till den del som det är nödvändigt och att begränsningarna i skyddet för konfidentiell kommunikation är tydligt angivna och har syftet att trygga nödvändiga behov.

Rättsskydd

I förslaget har man beaktat rymdaktörernas rättsmedel, vilket anknyter till 21 § 1 mom. i grundlagen, där det sägs att var och en har rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag (rättsskydd). Medlemsstaterna ska bl.a. se till att beslut av tekniska organ kan överklagas.

För EUSPA:s beslut ska det inrättas en överklagandenämnd vid byrån med befogenhet att pröva överklaganden av byråns beslut. Motiveringen är att detta på ett effektivt sätt skyddar rättigheten till försvar med avseende på EUSPA:s beslut och minska bördan på EU-domstolen. Överklagandenämndens beslut ska kunna överklagas till Europeiska unionens domstol.

Statsrådet anser att man i den fortsatta beredningen bör bedöma överklagandenämndens ändamålsenlighet mot bakgrund av att en sådan nämnd inte får medföra oskäligt dröjsmål eller en begränsning av den grundläggande rätten att få sin sak prövad i domstol. Det bör åtminstone säkerställas att en sådan överklagandenämnd är oberoende av kommissionens och byråns regelverk och administrativa struktur och att den inte är bunden av några instruktioner, vilket också konstateras i ingressen till den föreslagna förordningen.

7 Ålands behörighet

I 18 och 27 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) finns bestämmelser om fördelningen av behörighet mellan riket och landskapet Åland. I genomförandet av Europeiska unionens lagstiftning fördelas ansvaret enligt det som anges om behörighetsfördelningen i självstyrelselagen. Landskapet svarar för genomförandet av Europeiska unionens rättsakter till den del ärendet hör till landskapets behörighet enligt självstyrelselagen.

Vid beredningen av lagen om rymdverksamhet (63/2018) har man bedömt att med tanke på den behörighetsfördelning mellan riket och landskapet som föreskrivs i självstyrelselagen för Åland hör rymdverksamhet till rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 42 punkten i självstyrelselagen för Åland. Med avseende på behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet enligt självstyrelselagen för Åland har det ansetts att även satellitbaserad fjärranalys samt markstations- och radarverksamhet hör till rikets lagstiftningsbehörighet i enlighet med 27 § 40 och 42 punkten i självstyrelselagen.

8 Behandling av förslaget i Europeiska unionens institutioner och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Rådet inledde en genomgång av förslaget i arbetsgruppen för rymden i juli 2025. Danmark avser att under sitt ordförandeskap gå igenom förslaget till rymdförordning och konsekvensbedömningen i arbetsgruppen för rymden.

Diskussionerna i arbetsgruppen visar på ett behov av ytterligare utredning och motiveringar i grundläggande frågor, såsom den rättsliga grunden, påstådda störningar på den inre marknaden och förslagets funktion med tanke på bekämpning av störningarna samt förslagets relation till internationell rätt och nationell säkerhet.

För Sveriges del är regeringens officiella ståndpunkt känd³, och enligt den stöder Sveriges regering målet att öka konkurrenskraften i rymdverksamheten, säkerheten, resiliensen och hållbarheten inom EU, men den är inte övertygad om att förslaget i sin nuvarande form leder till sådana resultat. Sveriges regering betraktar det också som nödvändigt att utreda den rättsliga

³ <https://www.regeringen.se/contentassets/e5ca7e851c1f4d8891f866ea8c6ed21a/forslag-till-forordning-om-sakerhet-resiliens-och-hallbarhet-i-rymdverksamhet-i-europeiska-unionen-202425fpm62.pdf>.

grunden med hänsyn till de bestämmelser om rymden i FEUF-fördraget som begränsar EU:s befogenheter, det vill säga artikel 4.3 och 189.2 Dessutom är Sveriges riksdag det enda nationella parlamentet som inom utsatt tid lämnat in ett motiverat utlåtande till kommissionen, Europaparlamentet och rådet om förslaget förenlighet med subsidiaritetsprincipen.⁴

Europaparlamentets utskott för industrifrågor, forskning och energi (ITRE) ansvarar för behandlingen av förslaget i Europaparlamentet. Parlamentet har utsett Elena Donazzan från Italien till rapportör.

9 Den nationella behandlingen av förslaget

Arbets- och näringsministeriet ordnade den 25 oktober 2023 ett samrådsmöte i Finland om det nyligen lanserade initiativet till en EU-rymdlag. Syftet med mötet var att uppmuntra finländska företag och andra aktörer att svara på kommissionens samrådsenkät samt att få information om de inhemska aktörernas preliminära ståndpunkter till laginitiativet. Ett ytterligare samrådsmöte för inhemska aktörer ordnades den 16 juli 2025 efter offentliggörandet av förslaget till EU:s rymdförordning.

Statsrådets U-skrivelse har beretts vid arbets- och näringsministeriet i samarbete med de relevanta ministerierna.

Ett utkast till U-skrivelse behandlades i ett skriftligt förfarande den 6–13 november 2025 i sektionen för konkurrenskraft (EU-8), kommunikationssektionen (EU-19) och sektionen för forskning och innovationer (EU-20).

EU-ministerutskottet behandlade förslaget den 26–28 november 2025.

10 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser att målen att främja en konkurrenskraftig rymdsektor samt rymdsäkerheten och rymdhållbarheten är viktiga. Statsrådet förhåller sig ändå mycket reserverat till förslaget och anser att ytterligare utredning behövs.

Under den fortsatta behandlingen av förslaget är det viktigt att göra en bedömning av den rättsliga grundens lämplighet och dess förhållande till subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen. Statsrådet anser att de åtgärder som kommissionen föreslår inte till alla delar verkar riktas mot den inre marknadens funktion eller förbättring av den utan mot hur medlemsstaterna ska organisera sig när de uppfyller sina internationella skyldigheter och bär riskerna enligt dem. Under förhandlingarna bör man sträva efter att hitta metoder som gör att förslaget faktiskt gäller och förbättrar den inre marknadens funktion samtidigt som det respekterar staternas internationella skyldigheter och artiklarna 4.3 och 189 i FEUF-fördraget, som begränsar EU:s befogenheter inom rymdsektorn.

Under den fortsatta beredningen ska uppmärksamhet fästas vid lämpligheten och proportionaliteten i och omfattningen av den föreslagna delegeringen av befogenheter och tilldelningen av genomförandebefogenheter till kommissionen. Statsrådet konstaterar att konsekvenserna av den delegering av befogenheter som ingår i förslaget inte är tillräckligt förutsägbara. Statsrådet anser att detta ökar ovetskapen om vilka praktiska åtgärder och nationella konsekvenser tillämpningen av en förordning enligt förslaget kräver och vilka de

⁴ <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/document/COM-2025-0335/serik>; https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/utlatande/subsidiaritetsprovning-av-kommissionens-forslag_hd01ubu5/.

nationella konsekvenserna är. Detta understryker vikten av en tillräckligt lång och i tillämpliga delar successiv övergångstid såväl för myndigheterna som den privata sektorn.

Statsrådet anser att förslaget förenlighet med internationell rätt kräver ytterligare klargöranden, inklusive en motivering till varför avsikten är att med hänvisning till den inre marknaden fastställa EU:s krav och tröskelvärden för rymdverksamhet, för vilken staten bär riskerna. Under förhandlingarna ska det säkerställas att de nationella befogenheterna och det nationella handlingsutrymmet bevaras med hänsyn till staternas rättigheter och skyldigheter enligt internationell rätt. Staterna bör också bevara sin frihet att samarbeta med tredjeländer och internationella organisationer i enlighet med internationell rätt. Enligt statsrådet är det viktigt att också ägna uppmärksamhet åt hur rymdförordningen kan påverka strategiska partnerskap och EU-aktörernas exportmöjligheter. Enligt statsrådets åsikt ska EU försöka hitta metoder för att stödja ett internationellt regelbaserat system och internationell rätt samt främja internationellt samarbete och samförstånd, vilket också en säker och hållbar rymdverksamhet förutsätter.

Statsrådet beaktar rymdsektorns strategiska betydelse och dess dubbla användning. Statsrådet anser att det är viktigt att förslaget beaktar medlemsstaternas exklusiva ansvar för nationell säkerhet och andra av statens grundläggande uppgifter i enlighet med artikel 4.2 i EUF-fördraget. I den fortsatta beredningen bör det säkerställas att detta beaktas noggrannare och genomgående i förordningen. Förordningen bör inte medföra oskäligen hinder, begränsningar eller extra kostnader för medlemsstaterna eller deras utövande av befogenheter. Detta gäller bland annat statlig rymdverksamhet oavsett vilken aktör som bedriver rymdverksamhet för statens räkning, samt möjligheten att utnyttja externa rymdtjänster och rymddata.

I den fortsatta beredningen bör det säkerställas att förordningen är förenlig med EU:s dataskyddsreglering samt med skyddet för privatlivet, som tryggas i 10 § i grundlagen, och med förutsättningarna för begränsning av offentlighetsprincipen, som anges i 12 § 2 mom. i grundlagen. I den fortsatta beredningen är det därtill skäl att bedöma lämpligheten av de rättsskyddsmetoder som ingår i förslaget och deras konsekvenser för tillståndsprövningsprocessens längd och behandling utan dröjsmål. Vid förhandlingarna är det skäl att säkerställa att de föreslagna tillsynsbefogenheterna, inklusive kommissionens rätt att förelägga böter och viten, är nödvändiga och proportionella.

Statsrådet anser att man i stället för att inom EU skapa ersättande, konkurrerande eller överlappande tekniska regler som gäller rymdverksamhetens säkerhet och hållbarhet borde ta fram ett förslag som snarare gäller metoder för att främja tillämpningen av relevanta internationella standarder och anvisningar samt i behövliga delar samarbete för att utveckla dessa.

EU:s sektorspecifika lagstiftning om rymdaktörer bör inte överlappa eller stå i konflikt med den horisontella unionslagstiftningen om cybersäkerhet och de skyldigheter som följer av den. Statsrådet anser att EU-lagstiftningen bör bilda en enhetlig helhet så att kraven på de olika aktörerna är tydliga och proportionella. Enligt statsrådets synpunkt behöver man under förhandlingarna få ytterligare utredning om förslaget relation till NIS2-direktivet samt om behovet av separata sektorspecifika cybersäkerhetsbestämmelser som gäller detta.

Statsrådet påpekar att mätning av miljöavtrycket från rymdverksamheten ännu inte existerar, utan sådan mätning är först under utveckling. Statsrådet anser att man under förhandlingarna bör sträva efter att kraven på medlemsstaterna, de nationella myndigheterna och privata aktörerna är realistiska, genomförbara och hållbara över tid, så att regleringen inte leder till onödigt osäkerhet.

Statsrådet anser att det är viktigt att förslaget under den fortsatta beredningen granskas omsorgsfullt med tanke på konsekvenserna för myndigheterna och kostnaderna. Förordningen medför nya uppgifter och skyldigheter, inte bara på unionsnivå, utan också för medlemsstaterna och de nationella myndigheterna. Statsrådet noterar att också finansieringsbehoven ökar i och med det ökade antalet uppgifter. Statsrådet anser det under förhandlingarna är viktigt att minimera överlappningar och administrativ börda och sträva efter ett kostnadsneutralt system. Dessutom ska ett tillräckligt nationellt handlingsutrymme bevaras för att ordna de nationella myndigheternas uppgifter.

Statsrådet anser att det med tanke på bestämmelserna om påföljder är viktigt att man vid den fortsatta beredningen ser till att det finns tillräckligt nationellt handlingsutrymme för att anpassa dessa till det nationella rättssystemet på ett bra sätt. Det är skäl att förhålla sig återhållsamt till de bestämmelser som specificerar slaget av påföljd. I frågor som till karaktären är horisontala, t.ex. förvaltnings- och rättegångsförfaranden, bör detaljerad reglering undvikas i de sektorspecifika EU-akterna.

I den fortsatta beredningen bör man också ägna uppmärksamhet åt EU:s allmänna förenklingsmål. Statsrådet anser det vara viktigt att reglering som gäller företag är tydlig, förutsägbar, proportionerlig, konkurrens- och teknologineutral och att företag och medborgare inte blir föremål för överdriven reglering som för med sig ökande kostnader. Statsrådet poängterar att den privata sektorn spelar en betydande roll i ökningen av Europas rymdkapaciteter. Att stödja företagets verksamhets- och tillväxtförutsättningar och säkerställa en innovationspositiv miljö är i nyckelställning också med hänsyn till vetenskapens och forskningens roll i utvecklingen av rymdsektorn och de anknyttande teknologierna och innovationerna. Statsrådet betraktar det som ett gott utgångsläge att man i förslaget har försökt beakta att samma krav inte på ett ändamålsenligt sätt kan tillämpas på alla aktörer eller rymdfunktioner. Under förhandlingarna är det viktigt att ta hänsyn till att inte äventyra vare sig möjligheterna att komma ut på marknaden och verksamhetsförutsättningarna för uppstarts företag och små och medelstora företag eller syftena i statens riskhantering.